

NORGES TEKNISKE VITENSKAPSAKADEMI
Norwegian Academy of Technological Sciences
NTVA

<http://www.ntva.no>

Lerchendam gård, NO- 7491 TRONDHEIM

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Saksbehandler: Generalsekretær Hein Johnson
Tlf.: 73590863/73595463 Fax.: 73590830
e-post: Hein.Johnson@ntva.ntnu.no

Trondheim 30. april 2008

Høringsuttalelse fra NTVA til Stjernøutvalgets rapport, NOU 2008:3 "Sett under ett"

Norges Tekniske Vitenskapsakademi, NTVA, ønsker å avgi en uttalelse om Stjernøutvalgets rapport, NOU 2008:3 "Sett under ett"

Generelt

NTVA støtter i stor grad utvalgets visjon og mål for norsk høyere utdanning og analysen av dagens situasjon for norske høgskoler og universiteter. Vi vil til denne delen av rapporten bemerke følgende:

En ledende kunnskapsnasjon

I kvantitet ligger Norge høyt på listen som viser nasjoners andel av befolkningen som har høyere utdanning. Utdanningens kvalitet og nivå i forhold til andre land og utdanningens innretninger mot samfunnets behov blir i liten grad berørt i rapportens visjon og mål. Kvalitet og masse lar seg vanskelig kombinere. Kvalitetskravet er absolutt i den moderne forskningsverdenen, og kun forskning av ypperste kvalitet er konkurransedyktig og kan forventes å få internasjonalt gjennomslag. Utgangspunktet for utvikling av det norske forskningssystemet må derfor være at det på sikt settes i stand til å produsere resultater av høyeste kvalitet og i tilstrekkelig omfang. Etter NTVAs oppfatning vil ikke utvalgets forslag til organisering fremme en slik utvikling.

Sterkere global deltakelse

Uttevlingen av studenter mellom land er positivt, og vi ønsker flere utenlandske studenter velkomne til Norge. Men når utenlandske studenter er i flertall på doktorgradskurs i fag som er av vital betydning for norsk industri, næringsutvikling og velferd, er dette et forhold som ikke kan overses. Det er et problem at så få norske unge mennesker ønsker å gå inn i forskningen på internasjonalt nivå. De norske studentene taper i konkurranse med de internasjonale studentene både i studiesituasjonene og senere på arbeidsmarkedet.

Teknologifagenes særstilling

Skal norsk industri hevde seg i fremtiden, må vi ha teknologisk kunnskap og kompetanse på høyt internasjonalt nivå. Industrien har over de siste årene blitt globalisert, og den er stadig mer konkurranseutsatt. I tillegg må vi kunne møte samfunnsutfordringer som krever nye teknologiske løsninger. Dette gjelder innen felt som samfunnets infrastruktur (tuneller, vei, vann og kloakk), mat, helse, energi, klima og miljø. Ut fra teknologifagenes vitale betydning for Norge burde rapporten gitt plass til en drøfting av hvordan utdanning og forskning innen dette feltet kunne styrkes spesielt. NTVA har berørt dette temaet i et seminar i Oslo i april. Ut fra innlegg og debatt er det behov for løft innen teknologisk utdanning og forskning.

Situasjon og løsninger

Når det gjelder situasjon og løsninger, slutter NTVA seg i hovedtrekk til utvalgsmedlem Marianne Hargs særuttalelse i kap. 23 i utredningen.

Utvalget beskriver en situasjon for høyskolene der vi har for mange og små enheter som i for liten grad fungerer som forutsatt. Samtidig satser flere større høyskoler på å bli universitet. Med det gjeldende regelverk for akkreditering er det umulig å forhindre en vekst i antall universiteter.

Forskjellen mellom universiteter og høyskoler viskes ut ved at høyskolene satser mer på professorater, mastergrader og doktorgrader, mens de kortere profesjonsutdanningene kommer mer i bakgrunnen. Dette er en utvikling som ikke er ønskelig i det samfunns- og næringsliv har behov for kandidater med en profesjonsutdanning på Bachelor nivå. Denne utviklingen kan ikke reverseres, men kan stanses ved å endre reglene for akkreditering.

Mange små enheter

Løsningen på problemet med mange små enheter innen høgskolesektoren kan være å bygge på institusjonens individuelle egenart og tilknytning til lokalt næringsliv. Samarbeid og mulig samorganisering av institusjonene kan ikke tvinges fram, men må skje ut fra synergieffekter som institusjonene selv ser og ved å innføre insentiver for samarbeid. Enheter som verken har tilstrekkelig kvalitet eller kvantitet, må kunne omgjøres til utdanningscenter med muligheter for å motta tilbud om fjernundervisning.

Finansieringsordninger – langsiktig og mer strategisk

NTVA deler utvalgets syn på behovet for en mer fremoverskuende finansieringsordning enn det gjeldende historiske baserte systemet. For å styrke ønsket utvikling innen høyskoler og universiteter må det innføres nye insentiver. Mye vil være vunnet ved å endre finansieringsordningen fra stykkpris til at kvalitet ved forskning og undervisning i større grad blir belønnet økonomisk. Basisfinansieringen bør i størst mulig grad baseres på faktiske kostnader, og det bør innføres et system med avtaler mellom institusjon og departement som styrker langsiktigheten i virksomheten.

Institusjonsstruktur - landsdelsuniversiteter ingen god løsning

Utvalgets svar på problemet med de mange småenhetene er å opprette store landsdelsuniversiteter. NTVA tror ikke at dette er svaret på utfordringene. NTVA er redd for at strukturdiskusjonen kan bli en avsporing fra det som er de virkelige utfordringene, nemlig å sikre kvalitativt gode og relevante utdanninger og flere fremragende forskningsmiljøer. I stedet for å etablere helt nye løsninger, bør det bygges videre på de institusjonelle strukturene som i dag finnes, men ut fra mål om at de ulike institusjonstypene gis en mer tydelig rolle innen et samlet universitets- og høgskolesystem. Det må være feil å tro at et regionalt styre skal kunne omorganisere eller nedlegge svake fagmiljø og institusjoner innen et landsdelsuniversitet. Nødvendige prioriteringer og forskjellsbehandling innen hvert regionalt universitet vil bli så ressurskrevende og ødeleggende at alle problemene i forbindelse med sammenslåingen av AVH og NTH til NTNU i 1996 blir for ingenting å regne. Vi kjenner ikke til eksempler på at slike fusjoner har bidratt til en kvalitetshevning.

NTVA kan heller ikke slutte seg til utvalgets forslag om at kravet til universitetsakkreditering skal senkes. Det bør heller heves og forsterkes på forskningsdelen.

Teknologifagene kan bli svekket

Jo større enhet teknologifagene blir en del av, jo større vil sjansene være for at disse fagene vil bli svekket i forhold til andre fagområder. Dette ser vi tendenser til for teknologifagene etter overgangen fra NTH til NTNU. Å slå sammen mange ulike høyskoler og universiteter i et nytt regionalt universitet vil kunne styrke de svakeste på bekostning av de sterkeste enhetene. Da NTNU ble opprettet skulle dette bli "Nordens MIT". Å plassere NTNU, som i dag utdanner om lag 80 % av kandidatene med mastergrad i teknologifag i Norge, inn som en avdeling i et midtnorsk landsdelsuniversitet vil være ensbetydende med å utradere norsk teknologiutdanning og forskning som en seriøs og skikket partner i et internasjonalt miljø preget av institusjoner som bygger nettverk med eliten innen sine fagområder. Teknologifagene vil også bli mindre synlige og attraktive for utenlandske studenter.

Sterke og gode forskningsmiljøer

NTVA deler utvalgets analyse av at det er behov for å gjøre grep for å sikre fortsatt utvikling av gode norske forskningsmiljøer som kan konkurrere om forskere og forskningspartnere internasjonalt. Her er flere tiltak på gang som nasjonale forskerskoler, SFF- , SFI- og YFF-ordninger og samarbeidsavtaler mellom høyskoler og universiteter. Dette er ordninger som bør videreutvikles. Forskningssamarbeid kan stimuleres ved å ta i bruk finansieringsmodeller som både belønner og stimulerer samarbeid. NTVA vil spesielt peke på behovet for en nasjonal strategi for å anskaffe og drifte infrastruktur for forskning. Dette gjelder spesielt innen medisinske og teknisk-naturvitenskapelige fag.

Med hilsen, for NTVA

Hein Johnson
Generalsekretær, NTVA